

REFERENCES

Butkov, Yu. F., and Danich, V. N. "Imitatsionnye modeli sotsialnykh panik na osnove kletochnykh avtomatov" [Simulation models of social panics based on cellular automata]. In *Modeli upravleniia v rynochnoy ekonomike*, 106-111. Donetsk: DonNU, 2002.

Danich, V. N. *Modelirovanie bystrykh sotsialno-ekonomicheskikh protsessov* [Simulation of rapid socio-economic processes]. Lugansk: Izd-vo Vostochnoukrainskogo natsionalnogo universiteta im. V. Dalia, 2004.

Danych, V. N. "Modelyrovanye lavynoobraznykh sotsialno-ekonomicheskikh protsessov" [Modeling of avalanche socio-economic processes]. In *Makroekonomichna polityka v Ukraini: problemy nauky ta praktyky*, 191-206. Kharkiv: INZhEK, 2007.

Danich, V. M. "Paniky v sotsialno-ekonomichnomu zhytti hlobalnogo informatsiinoho suspilstva: modeli vynykennia, rozvytku ta protydyi" [Panic in the socio-economic life of the global information society: a model of emergence, development and combating]. *Sotsialna ekonomika*, no. 3 (2004): 106-112.

"Dannye NBU: Valiutnaia panika v Ukraine narastaet" [These NBU currency panic in Ukraine grows]. <http://glavcom.ua/news/94755.html>

[Legal Act of Ukraine] (2012). <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/679-14>

[Legal Act of Ukraine]. <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>

[Legal Act of Ukraine]. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0018-96>

[Legal Act of Ukraine]. <http://vseforex.ru/kurs-grivnyi-k-dollaru/>

[Legal Act of Ukraine]. <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0150-03>

"Na mizhbanku torhy zupynylisia cherez vidsutnist propozytsii valiuty / UNIAN. Ekonomika" [Interbank trading stopped due to lack of supply of foreign currency / UNIAN. economy]. <http://economics.unian.net/ukr/news/138877-na-mijbanku-torgi-zupinilisya-cherez-vidsutnist-propozitsiji-valyuti.html>

Oleksevich M. "Pochemu v Ukraine rezko podorozhal dollar" [Why Ukraine dollar rose sharply]. <http://news.finance.ua/ru/~2/10/all/2012/09/05/286967>

"Osnovni tendentsii valiutnoho rynku Ukrainy za veresen 2012 r. Natsionalnyi bank Ukrainy" [The main trend of the currency market of Ukraine in September 2012 the National Bank of Ukraine]. http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=100121&cat_id=5803

"Panika rastet, naselenie skupaet rekordnye summy valiuty" [Panic is growing, the population is buying record amounts of currency]. <http://www.profi-forex.org/news/entry1008139935.html>

УДК 338.2

РОЛЬ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ВИДАТКАМИ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ У РОЗВИТКУ МІСЬКОГО КОМПЛЕКСУ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

ПРОСЯНИК Н. В.

УДК 338.2

Присяник Н. В. Роль державного управління видатками місцевих бюджетів у розвитку міського комплексу: зарубіжний досвід

У статті обґрунтовано необхідність удосконалення механізму державного управління видатками місцевих бюджетів з метою досягнення соціальної та економічної стабільності, підтримки розвитку міста, регіону та країни в цілому, ефективного функціонування бюджетної системи в Україні. Автором здійснено аналіз зарубіжного досвіду функціонування місцевих бюджетів. Зокрема досліджено проведення видаткової політики у країнах світу з різними рівнями економічного розвитку. Сформуовано та запропоновано шляхи удосконалення механізму державного управління видатками міського бюджету в Україні на основі аналізу зарубіжного досвіду країн з ефективною чинною бюджетною системою, а саме – реальне запровадження середньострокового бюджетного планування на місцевому рівні, поступове зменшення рівня централізації місцевих бюджетів, удосконалення системи міжбюджетних відносин.

Ключові слова: державне управління, місцевий бюджет, міський комплекс, видатки, бюджетні відносини, зарубіжний досвід.

Бібл.: 9.

Присяник Наталія Володимирівна – аспірантка, кафедра макроєкономіки та державного управління, Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана (пр. Перемоги, 54/1, Київ, 03068, Україна)

E-mail: natasha_chabak@ukr.net

УДК 338.2

Присяник Н. В. Роль государственного управления расходами местных бюджетов в развитии городского комплекса: зарубежный опыт

В статье обоснована необходимость совершенствования механизма государственного управления расходами местных бюджетов с целью достижения социальной и экономической стабильности, поддержки развития города, региона и страны в целом, эффективного функционирования бюджетной системы в Украине. Автором осуществлен анализ зарубежного опыта функционирования местных бюджетов. В частности, исследованы осуществление расходной политики в странах мира с различными уровнями экономического развития. Сформулированы и предложены пути совершенствования механизма государственного управления расходами городского бюджета в Украине на основе анализа зарубежного опыта стран с эффективной действующей бюджетной системой, а именно – реальное внедрение среднесрочного бюджетного планирования на местном уровне, постепенное уменьшение уровня централизации местных бюджетов, совершенствование системы межбюджетных отношений.

Ключевые слова: государственное управление, местный бюджет, городской комплекс, расходы, бюджетные отношения, зарубежный опыт.

Библ.: 9.

Присяник Наталья Владимировна – аспирантка, кафедра макроэкономики и государственного управления, Киевский национальный экономический университет им. В. Гетьмана (пр. Победы, 54/1, Киев, 03068, Украина)

E-mail: natasha_chabak@ukr.net

UDC 338.2

Prosyanyk N. V. Role of State Administration of Expenditures of Local Budgets in Development of the City Complex: Foreign Experience

The article justifies a necessity to improve the mechanism of state administration of expenditures of local budgets with the purpose of achieving social and economic stability, support of development of the city, region and country in general, and efficient functioning of the budget system in Ukraine. The author conducts an analysis of foreign experience of functioning of local budgets. The article studies, in particular, the expenditure policy in the world countries with different levels of economic development. It forms and offers ways of improvement of the mechanism of state administration of expenditures of city budgets in Ukraine on the basis of analysis of foreign experience of countries with the effective existing budget system, namely, real introduction of middle-term budget planning at the local level, gradual reduction of the level of centralisation of local budgets, and improvement of the system of inter-budget relations.

Key words: state administration, local budget, city complex, expenditures, budget relations, foreign experience.

Bibl.: 9.

Prosyanyk Nataliya V.– Postgraduate Student, Department of Macroeconomics and Public Administration, Kyiv National Economic University named after V. Getman (pr. Peremogy, 54/1, Kyiv, 03068, Ukraine)

E-mail: natasha_chabak@ukr.net

У розвитку національної економіки кожної країни важливу роль відіграють регіони. Держава ж виступає інститутом забезпечення цього розвитку, регулює соціально-економічні процеси, які відбуваються в країні, у тому числі й забезпечує належний рівень функціонування місцевого самоврядування, фінансовою основою якого є місцеві бюджети. За рахунок їхніх коштів фінансуються заходи держави в галузі освіти, охорони здоров'я, соціального захисту, тобто всі ті видатки, що стосуються інтересів широких верств населення. Саме тому місцеві бюджети є важливою ланкою економіки кожної країни, а питання державного управління їх видатками потребує теоретичного та практичного дослідження зарубіжного досвіду країн з метою його застосування в Україні.

Питанню аналізу управління державними видатками присвячені праці багатьох зарубіжних і вітчизняних учених, таких як Р. Майсгрейв, Дж. Стигліц, П. Натчез, Г. Міллер, Б. Петера, Р. Аллен, Т. С. Бабич, Т. В. Жиберера, В. М. Федосов, А. І. Нейкова. Зазначеними вченими були запропоновані різні методики прийняття бюджетних рішень щодо використання видатків державного та місцевого бюджетів. Крім того, дослідженню видатків місцевих бюджетів та їх впливу на соціально-економічні процеси присвятили свої праці В. М. Булавинець, О. Д. Василик, В. М. Опарін, І. Ткачук, С. Юрій та інші.

Разом з тим, в існуючих роботах недостатньою мірою показано роль державного управління видатками місцевих бюджетів у розвитку міського комплексу в Україні та за її межами, що й визначило актуальність даного дослідження та його спрямованість.

Тому метою статті є обґрунтування напрямів удосконалення механізму державного управління видатками місцевих бюджетів в Україні на основі аналізу зарубіжного досвіду в зазначеній сфері.

Ефективне державне управління є важливим елементом розвитку сучасної економічної та правової держави. Загалом управління являє собою діяльність уповноважених органів, що спрямована на досягнення конкретних завдань за допомогою управлінських методів, способів та функцій. Щодо визначення державного управління, то сьогодні не існує єдиного формулювання зазначеного поняття. Автор підтримує думку Пилипишина В. П., який визначив, що **державне управління** являє собою внутрішньоорганізаційну діяльність державних органів, спрямовану на регулювання суспільних відносин у різних сферах державної політики з метою задоволення соціально-економічних, політичних та інших інтересів. Державне управління здійснюється в межах та поза межами діяльності органів виконавчої влади. Так, одним зі способів здійснення державного управління є виконання місцевими державними адміністраціями повноважень органів місцевого самоврядування, делегованих відповідними місцевими радами [6, с. 13].

Варто наголосити, що, відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» до повноважень органів місцевого самоврядування належить затвердження місцевого бюджету, внесення змін до нього, затвердження звіту про його виконання [1].

Таким чином, управління місцевим бюджетом органами самоврядування, відповідно до чинного законодавства, є одним зі способів здійснення державного управління, і саме так держава опосередковано впливає на розвиток регіону.

Крім того, місцевий бюджет виступає фінансовою базою при здійсненні державного управління шляхом реалізації управлінської, економічної та соціальної функцій держави.

Загалом **державне управління місцевим бюджетом** передбачає систематизований процес організації та управління процесом формування його складових – доходів і видатків, що здійснюється в межах існуючої державної регіональної політики.

Доходи місцевих бюджетів формуються за рахунок власних джерел і закріплених загальнодержавних податків, зборів та інших обов'язкових платежів. У дохідній частині міського бюджету окремо виділені доходи, що необхідні для виконання власних повноважень органів місцевого самоврядування, і доходи, необхідні для виконання ними делегованих законом повноважень.

Видатки місцевих бюджетів являють собою кошти, що спрямовуються на здійснення програм і заходів, передбачених відповідним бюджетом, за винятком погашення основної суми боргу та повернення надміру сплачених до бюджету сум.

Для кращого розуміння поняття видатків місцевих бюджетів розглянемо їх структуру та класифікацію. Перш за все, необхідно чітко розрізнити поняття «витрати» та «видатки». Бюджетний кодекс України, на жаль, не містить визначення поняття **витрат місцевого бюджету**, але наводить формулювання терміна «витрати бюджету» як «видатки бюджету, надання кредитів з бюджету, погашення боргу та розміщення бюджетних коштів на депозитах, придбання цінних паперів».

Загалом поняття витрат є ширшим за поняття видатків. Так, витрати місцевого бюджету розділяються на витрати споживання та витрати розвитку. Витрати споживання, у свою чергу, діляться на погашення основної суми боргу та видатки споживання, а витрати розвитку – на видатки розвитку та сума наданих кредитів з бюджету.

Видатки споживання – це фінансові ресурси, направлені з міського бюджету, які забезпечують функціонування органів місцевого самоврядування, фінансування охорони здоров'я, освіти та культури, заходів соціального захисту населення та інші видатки, які не належать до видатків розвитку. Іншими словами, видатки споживання формують поточний бюджет міста, з якого покриваються щоденні видатки на надання послуг.

Видатки розвитку – це витрати місцевого бюджету на фінансове забезпечення наукової, інвестиційної та інноваційної діяльності, серед яких: фінансове забезпечення капітальних вкладень виробничого і невиробничого призначення, фінансове забезпечення структурної перебудови економіки, інші видатки, пов'язані з розширеним відтворенням. Бюджет розвитку забезпечує соціально-економічний розвиток регіонів, виконання інвестиційних програм, будівництво, капітальний ремонт і реконструкцію об'єктів соціально-культурної сфери і

житлово-комунального господарства, будівництво газопроводів і газифікацію населених пунктів, будівництво і придбання житла, збереження історико-культурних місць і заповідників України, розвиток мережі метрополітенів, придбання вагонів для комунального електро-транспорту, розвиток дорожнього господарства, придбання шкільних автобусів та автомобілів швидкої медичної допомоги, комп'ютеризацію та інформатизацію, інші заходи, пов'язані з розширеним відтворенням.

Таким чином, видатки споживання і розвитку є складовими частинами витрат міського бюджету, які мають безпосередній вплив на соціально-економічний розвиток міста.

Існує чимало підходів щодо класифікації видатків місцевих бюджетів. Так, за економічною характеристикою видатки міста розрізняють на поточні, що забезпечують фінансування поточної діяльності, та капітальні, які спрямовуються на розширене відтворення, соціально-економічний розвиток і зміцнення матеріально-фінансової бази.

За характером участі в суспільному виробництві видатки здійснюються на фінансування основних засобів, оборотних засобів чи на створення резервів міського бюджету.

За роллю в суспільному виробництві видатки поділяються на такі, що спрямовуються на розвиток матеріального виробництва, та такі, що спрямовуються на розвиток нематеріальної сфери.

За галузевою ознакою видатки поділяються на такі, що забезпечують фінансування в межах міста: промисловості, сільського господарства, освіти, науки, культури, соціального забезпечення тощо.

Наведена класифікація не є вичерпною, оскільки видатки міського бюджету можна класифікувати за іншими параметрами та ознаками.

Варто наголосити, що державна регіональна фінансова політика передбачає збалансування доходів і витрат на всіх рівнях бюджетної системи, з урахуванням рівнів забезпечення територій об'єктами соціальної інфраструктури та застосування фінансових нормативів забезпечення потреб населення [4, с. 319].

Державне управління доходами місцевих бюджетів передбачає застосування різних форм і методів організації системи доходів місцевого бюджету і формування бюджетних ресурсів з метою забезпечення своєчасності та повноти надходжень до такого бюджету.

В свою чергу, **державне управління видатками** місцевих бюджетів має на меті забезпечення соціально-економічного розвитку конкретного міста, фінансування наявних поточних потреб, реалізацію повноважень органами місцевого самоврядування та вдосконалення самої структури видатків місцевого бюджету з метою підвищення їх ефективності. Крім того, відповідно до статті 62 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», держава фінансово підтримує місцеве самоврядування, бере участь у формуванні доходів місцевих бюджетів і здійснює контроль за законним, доцільним та ефективним використанням коштів і належним їх обліком [1]. Тому державне управління видатками міс-

цевих бюджетів відіграє важливу роль в забезпеченні економічної та фінансової стабільності країни.

Після впровадження Бюджетним кодексом України програмної класифікації основною метою державного управління видатками бюджетів усіх рівнів є підвищення ефективності використання коштів. На думку автора, даний процес потрібно розпочинати з детального аналізу теорії з даного питання та практичного досвіду вирішення проблеми оптимізації видатків за кордоном.

Перш за все, слід зазначити, що для зарубіжних країн характерна три- або чотирирівнева система бюджетів. Наприклад, у Швеції функціонує трирівнева система бюджетів: бюджет центрального уряду, бюджет ленів і бюджет комун; у Великій Британії: центральний бюджет, бюджети графств і бюджети округів; у Японії: центральний бюджет, бюджети префектур і бюджети муніципалітетів. Трирівневу систему бюджетів сформовано в Норвегії та Фінляндії. У країнах Східної Європи, наприклад у Польщі, також три бюджетні рівні: бюджет центрального уряду, бюджети воеводств і бюджети гмін. Чотирирівнева система бюджетів функціонує у Франції: бюджет центрального уряду, бюджети регіонів, бюджети департаментів і бюджети комун; у Німеччині: бюджет федерації, бюджет землі, бюджет округу та бюджет громади.

Спільною ознакою всіх бюджетних систем у країнах світу є наявність місцевих бюджетів як обов'язкового їх елементу. У свою чергу, кожен міський бюджет, як і в Україні, має дві самостійні складові – бюджет розвитку та поточний бюджет. Загалом місцеві бюджети в багатьох країнах світу подібні за своєю структурою та призначенням. Проте кожна влада по-своєму розв'язує питання державного регулювання місцевих бюджетів. При цьому спільним є те, що всі фінансові операції на рівні міста щодо складання, розгляду, прийняття, виконання бюджету та контролю за його виконанням є об'єктом регулювання держави через бюджетні правовідносини.

Видатки місцевих бюджетів напряму залежать від державної політики управління ними та рівня децентралізації бюджетної політики. Наприклад, у Фінляндії, Норвегії, Франції, Німеччині, Японії за рахунок центральних бюджетів витрачається значно менше бюджетних коштів, ніж за рахунок місцевих бюджетів. Так, саме з місцевих бюджетів фінансується економічна та соціальна інфраструктура країни: місцевий транспорт, водо- і газопостачання, будівництво шкіл (у Німеччині ці видатки становлять 1/4 видатків місцевих бюджетів, у Франції – більше, ніж 1/3, а в бюджетах Великої Британії та США – понад 40%), будівництво лікарень й інших соціальних установ. У Японії за рахунок коштів місцевих бюджетів фінансується розвиток виробничої інфраструктури, заходи, пов'язані з ліквідацією стихійних лих, витрати на підготовку робочої сили, виплата соціальної допомоги, пенсійне утримання тощо. Понад 50% видатків місцевих бюджетів спрямовується на фінансування охорони здоров'я у Норвегії, Швеції та Фінляндії [2, с. 110].

У деяких країнах видатки місцевих бюджетів розділяються на поточні та майнові. Наприклад, у Польщі до поточних видатків належать видатки на загальні суб-

венції для одиниць місцевого самоврядування, дотації, заробітну плату, інші послуги для фізичних осіб, закупівлю товарів і послуг, обслуговування місцевого боргу, поруки та гарантії тощо. До майнових видатків вналежать видатки на закупівлю й володіння акціями, внески до торговельних спілок, інвестиційні видатки державних бюджетних установ, цільові дотації на фінансування чи дефінансування коштів на реалізацію інвестицій. Державне регулювання видатків у країні здійснюється відповідно до чинного Закону Польщі «Про державні фінанси» від 26.11.1998 року.

Як і в Україні, у переважній більшості країн світу застосовуються міжбюджетні трансферти з метою вирівнювання фінансового потенціалу регіонів. Крім того, створюються спеціальні фонди та організації, що забезпечують перерозподіл бюджетних ресурсів у країні. Наприклад, у Японії в структурі центрального уряду функціонує Фонд фінансового вирівнювання, до повноважень якого входить перерозподіл державних і місцевих фінансів з метою їх вирівнювання та забезпечення всебічного соціально-економічного розвитку країни.

Станом на сьогоднішній день більшість розвинених країн світу перейшли на середньо- та довгострокове фінансове планування на всіх рівнях бюджетної системи. Наприклад, у Російській Федерації у 2004 р. проведено реформу бюджетного процесу, за допомогою якої здійснено перехід на 3-річне бюджетування з чіткою узгодженіми напрямками здійснення видатків державних і місцевих бюджетів. В Україні, незважаючи на те, що Бюджетним кодексом передбачено надання до Верховної Ради прогнозу показників на наступні 3 роки разом із проектом закону про Державний бюджет, середньострокове планування все ще носить суто декларативний характер через відсутність методології формування середньострокових показників планування бюджету. На рівні ж місцевих бюджетів в Україні середньострокове бюджетування практично не застосовується.

На думку автора, удосконалення механізму державного управління видатками міського бюджету в Україні необхідно здійснювати з урахуванням досвіду зарубіжних країн таким чином:

- ✦ зменшити рівень централізації місцевих бюджетів і переглянути їх структуру. Сьогодні в Україні законодавчо закріплено адміністративну та фінансову децентралізацію органів місцевого управління. Так, повноваження і права на прийняття рішень центральних органів влади, у тому числі й процес розподілу фінансових ресурсів місцевих бюджетів, передані місцевим органам самоврядування. Разом з тим, частка видатків місцевих бюджетів у загальній системі державних видатків України залишається низькою – 28%, тоді як у розвинених країнах вона значно вища: у Норвегії – 60%, Литві – 59%, Угорщині – 54%, Швеції – 36% тощо. У зв'язку з централізацією фінансових ресурсів на місцях багато галузей народного господарства недофінансовуються, оскільки доходів місцевих бюджетів для цього недостатньо, а державні видатки спрямовуються

переважно на декілька ключових галузей, не враховуючи специфіку кожного міста окремо. Саме тому актуальним є вдосконалення системи взаємовідносин між державним і місцевими бюджетами шляхом підвищення рівня децентралізації останніх. Крім того, потребує перегляду структура місцевого бюджету, а саме: принцип розподілу доходів на закріплені, що переважно спрямовуються на утримання бюджетних установ та організацій, і власні, за рахунок яких практично і здійснюється соціально-економічний розвиток українських міст;

- ✦ переглянути систему міжбюджетного вирівнювання щодо внесення змін до законодавчої бази з метою посилення зацікавленості органів місцевого самоврядування у соціально-економічному розвитку конкретної території. Як свідчить зарубіжний досвід, при розрахунку розміру дотацій вирівнювання враховуються не лише обсяги доходів і витрат конкретного міського бюджету, але й розставляються відповідні пріоритети розвитку кожної галузі по всіх регіонах. Наприклад, у Польщі при наданні трансфертів з центрального бюджету для реалізації різних програм (аналогічні з українськими цільовими програмами) враховується те, що щороку з одного муніципалітету може фінансуватися лише один проект, а з кожного округу – два проекти. При цьому розмір трансферту не може перевищувати визначеної законодавством суми. Тому при обранні напрямку спрямування коштів необхідно насамперед чітко розставити пріоритети щодо важливості розвитку тієї чи іншої галузі для кожного регіону країни. В Україні ж міжбюджетні трансферти надаються переважно для встановлення відповідності між видатковою та дохідною частинами місцевих бюджетів, що призводить до послаблення зацікавленості органів місцевого самоврядування у соціально-економічному розвитку своїх регіонів. Саме тому одним з основних принципів, на яких має базуватися сфера міжбюджетних відносин в Україні, має бути не «вирівнювання видаткової та дохідної частини бюджетів», а «самостійність місцевих органів влади та їх зацікавленість у розвитку міського комплексу»;
- ✦ розглянути можливість затвердження, паралельно зі щорічним бюджетом, середньострокового бюджету, беручи за приклад позитивний досвід Великої Британії, Канади, Швеції, Франції, де підготовлений урядом бюджет, як і в Україні, розглядається і схвалюється органами законодавчої влади. При цьому варто взяти до уваги діючий в цих країнах принцип планування бюджету на основі «ковзного триріччя», при якому затверджується бюджет на поточний рік і проекти – на два наступних роки, які в комплексі становлять єдиний бюджетний план на три роки. Після закінчення першого року «триріччя» раніше затверджені проекти стають основою для нового

бюджету, але до них додається проект наступного «третього» року. Застосування середньострокового планування міського бюджету дозволить значно підвищити рівень бюджетного планування на місцях та ефективність використання обмежених фінансових ресурсів, оскільки забезпечить виконання поставлених цілей не лише протягом одного бюджетного року, а впродовж більш тривалого періоду.

ВИСНОВКИ

Отже, результати проведеного дослідження підкреслюють необхідність державного управління видатковою частиною місцевих бюджетів з метою досягнення соціальної та економічної стабільності, підтримки розвитку міста, регіону та країни в цілому, ефективного функціонування бюджетної системи тощо. Удосконалення державного управління видатковою частиною місцевих бюджетів має відбуватися на основі вивчення, узагальнення та апробаційного запровадження кращого світового досвіду. Проте, цей досвід потребує практичного переосмислення з метою уникнення негативних наслідків для економіки країни. Напрямами модернізації бюджетного механізму в Україні можуть бути: реалізація запровадження середньострокового бюджетного планування на місцевому рівні, поступове зменшення рівня централізації місцевих бюджетів, удосконалення системи міжбюджетних відносин. Перспективи подальшого досліджень полягають в пошуку шляхів підвищення ефективності видатків місцевих бюджетів з метою поліпшення соціально-економічного розвитку регіонів та країни в цілому. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>
2. **Гвазава Н. Г.** Місцеві бюджети та міжбюджетні відносини в зарубіжних країнах / Н. Г. Гвазава // Науково-виробничий журнал «Держава та регіони». Серія: Державне управління. – 2012. – № 3. – С. 108 – 113.
3. **Деркач М. І.** Досвід Німеччини у фінансуванні економічного розвитку регіонів / М. І. Деркач, М. В. Литвин // Бізнес Інформ. – 2012. – № 9. – С. 42 – 47.
4. **Ковтун О. І.** Державне регулювання економіки : навч. посіб. / О. І. Ковтун. – Л. : Новий світ-2000, 2006. – 432 с.
5. **Миргородська Л. О.** Фінансові системи зарубіжних країн : навч. посіб. / Л. О. Миргородська. – К. : Центр навчальної літератури, 2003 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://b-ko.com/book_297.html
6. **Пилипишин В. П.** Поняття та основні риси державного управління / В. П. Пилипишин // Юридична наука та практика. – 2011. – № 2. – С. 10 – 14.
7. **Стефанчук Р. О.** Зарубіжний досвід формування та функціонування місцевих бюджетів / Р. О. Стефанчук, О. А. Музика-Стефанчук // Зб. наук. пр. «Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності». – 2009. – № 4. – С. 132 – 138.
8. **Стігліц Дж. Ю.** Економіка державного сектора / Дж. Ю. Стігліц / Пер. з англ. А. Олійник, Р. Скільський. – К. : Основи, 1988. – 720 с.

9. Ткаченко І. В. Бюджетно-фінансова система Японії / І. В. Ткаченко, Л. А. Стусенко // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. – 2011. – № 2 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://archive.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vchtei/2011_2_1/NV-2011-V2_15.pdf

Рецензент – Тищенко О. П., кандидат економічних наук, докторант кафедри макроекономіки та державного управління ДВНЗ «Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана»

REFERENCES

- Derkach, M. I., and Lytvyn, M. V. "Dosvid Nimechchyny u finansuvanni ekonomichnoho rozvytku rehioniv" [German experience in financing economic development]. *Biznes Inform*, no. 9 (2012): 42-47.
- Hvazava, N. H. "Mistsevi biudzhety ta mizhbiudzhetni vidnosyny v zarubizhnykh krainakh" [Local governments and intergovernmental relations in foreign countries]. *Derzhava ta rehiony*, no. 3 (2012): 108-113.
- Kovtun, O. I. *Derzhavne rehulivannia ekonomiky* [State regulation of the economy]. Lviv: Novyi svit-2000, 2006.
- [Legal Act of Ukraine] (1997). <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>
- Myrhorodska, L. O. "Finsanovi systemy zarubizhnykh krain" [Financial systems in foreign countries.]. http://b-ko.com/book_297.html
- Pylypshyn, V. P. "Poniattia ta osnovni rysy derzhavnoho upravlinnia" [The concept and main features of government.]. *Yurydychna nauka ta praktyka*, no. 2 (2011): 10-14.
- Stefanchuk, R. O., and Muzyka-Stefanchuk, O. A. "Zarubizhnyi dosvid formuvannia ta funktsionuvannia mistsevykh biudzhetyv" [Foreign experience of formation and functioning of local governments]. *Problemy pravoznavstva ta pravookhoronnoi diialnosti*, no. 4 (2009): 132-138.
- Stihlits, Dzh. Yu. *Ekonomika derzhavnoho sektora* [Economics of the public sector.]. Kyiv: Osnovy, 1988.
- Tkachenko, I. V., and Stusenko, L. A. "Biudzhetho-finsanova sistema Yaponii" [Budget and financial system of Japan]. http://archive.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vchtei/2011_2_1/NV-2011-V2_15.pdf